

ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 343.1

doi: <https://doi.org/10.33270/03223001.74>

Чорноус Ю. М. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9710-4858>;

Власенко С. О. – ад'юнкт кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6461-9425>

Особливості тактики допиту в процесі розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом

*Тактика допиту під час розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом потребує вирішення низки проблемних питань, зокрема: виявлення всіх фактів протиправної діяльності; встановлення спіучасників, способів, засобів і вичерпного кола обставин учинення кримінального правопорушення. Важливим способом отримання доказової інформації є слідчі (розшукові) дії, і першочергова серед них – допит. Урахування процесуальних, організаційних, тактичних, психологічних особливостей визначають успіх тактики допиту. **Мета** статті полягає у формуванні основ і визначенні особливостей тактики допиту підозрюваного, свідка, потерпілого в процесі розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом. Досягнення поставленої мети полягає у виконанні таких завдань: визначення умов проведення допиту під час розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом; визначення переліку основних питань, які необхідно з'ясувати під час допиту учасників кримінального провадження за цих умов; розкриття особливостей застосування тактичних прийомів у процесі досудового розслідування, залежно від слідчої ситуації та інших чинників. **Методологія.** У процесі дослідження використано як загальнонаукові, так і спеціально-правові методи: порівняльно-правовий, системно-структурний та метод системного аналізу. **Наукова новизна.** Констатовано важливість урахування психологічних особливостей процесу отримання показань, адже специфіка професійної діяльності слідчого неодноразово підтверджує надання завідомо неправдивих показань з боку окремих учасників кримінального провадження під час проведення досудового розслідування за фактами незаконного заволодіння транспортними засобами. Запорукою недопущення, запобігання, припинення надання завідомо неправдивих показань учасниками кримінального провадження є вивчення матеріалів кримінального провадження, особистості допитуваного під час підготовки до проведення допиту. Також слід використовувати прийоми виявлення й усунення брехні, які ґрунтуються на психології: послідовне пред'явлення доказів; метод «непрямого допиту»; раптова постановка запитань; уповільнений чи пришвидшений темп допиту; використання «слабких місць» допитуваного; створення перебільшеного уявлення про обізнаність слідчого тощо. **Висновки.** Допит є вербальною слідчою (розшуковою) дією, яка має першочергове значення в процесі досудового розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом, оскільки дає змогу отримати доказову інформацію, проте потребує урахування тактичних і психологічних особливостей його проведення. Полягає в застосуванні тактичних прийомів і їх комплексів, спрямованих на встановлення психологічного контакту й подолання протидії розслідуванню кримінальних правопорушень.*

Ключові слова: незаконне заволодіння; транспортний засіб; розслідування; кримінальне правопорушення; кримінальне провадження; допит; тактичний прийом.

Вступ

Однією з найбільш поширених слідчих (розшукових) дій традиційно вважають допит. Крім того, допит визначають як найбільш значущу, незамінну слідчу (розшукову) дію, оскільки, отримуючи показання під час допиту, слідчий збирає, накопичує ідеальні сліди. Саме тому питання щодо оптимізації проведення допиту, особливо в контексті покращення його психологічного підґрунтя підготовки, є вкрай важливим. Під час допиту потерпілих і свідків у кримінальних провадженнях про незаконне заволодіння транспортним засобом, важливо забезпечити психологічний контакт, максимально

повно з'ясувати всі обставини, пов'язані з подією кримінального правопорушення.

Під час розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом, проведення слідчих (розшукових) дій, а особливо – допиту, для підвищення ефективності професійної діяльності, крім фундаментальних теоретичних знань, а також знань чинного законодавства, слідчому необхідні знання з галузі психології, зокрема й з метою виявлення брехні під час спілкування. Це пояснюється тим, що незаконне заволодіння транспортним засобом є кримінальним правопорушенням, яке вчиняють умисно, зазвичай за попередньої підготовки, а особа, яка вчинила це кримінальне протиправне діяння,

характеризується зухвалою антисоціальною поведінкою, схильна до надання завідомо неправдивих показань. Трапляються випадки недобросовісного ставлення до надання показань у кримінальному провадженні з боку свідків і потерпілих.

Ключовими завданнями проведення допиту підозрюваного, свідка, потерпілого за умови розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом є: з'ясування обставин вчинення кримінального правопорушення; встановлення кола осіб, що вчинили правопорушення, або є причетними до його вчинення як співучасники: організатори, пособники, виконавці та ін.; встановлення точного або, попередньо, ймовірного місця вчинення кримінального правопорушення, а також встановлення наявності засобів відео/фото фіксації на місці, де відбулося незаконне заволодіння транспортним засобом.

Катастрофічна ситуація щодо фактів зазначеної кримінальної протиправної діяльності склалася у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації, запровадженням з 24 лютого 2022 року в Україні воєнного стану. Збройна агресія супроводжується вчиненням щодо громадян України кримінальних правопорушень, які посягають на власність громадян, йдеться, зокрема, про незаконне заволодіння транспортними засобами. Станом на сьогодні встановити точну кількість випадків незаконного заволодіння транспортними засобами неможливо, оскільки: частина території України перебуває в окупації чи в зоні ведення бойових дій, цей факт ускладнює процес досудового розслідування, а також встановлення місцезнаходження, пошук і повернення власникам їхніх транспортних засобів; частина українців виїхали на тимчасове проживання за межі України та не володіють достовірною інформацією щодо точного місцезнаходження їхніх транспортних засобів; певна кількість осіб – власників транспортних засобів загинула внаслідок бойових дій або перебувають на лікуванні. Тому в майбутньому, після завершення війни, необхідно буде провести низку заходів зі встановлення місцезнаходження, ідентифікації та повернення транспортних засобів, відповідно – розслідування кримінальних правопорушень, встановлення винних у їх вчиненні. Без проведення такої слідчої (розшукової) дії, як допит, це зробити неможливо. Тому зазначені обставини свідчать не лише про актуальність, а й певну злободенність проблематики.

Мета і завдання дослідження

Мета статті полягає у формуванні основ і визначенні особливостей тактики допиту підозрюваного, свідка, потерпілого в процесі незаконного заволодіння транспортним засобом.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань: визначення умов проведення допиту під час розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом; виокремлення переліку ключових питань, які необхідно з'ясувати під час допиту учасників кримінального провадження за цих умов; розкриття особливостей застосування тактичних прийомів у процесі досудового розслідування залежно від слідчої ситуації та інших чинників.

Виклад основного матеріалу

Детальне та точне визначення поняттю «допит» надав В. Ю. Шепітько, згідно з яким допит – це процесуальна дія, яка є регламентованим кримінально-процесуальними нормами інформаційно-психологічним процесом спілкування осіб, які беруть у ньому участь, та спрямований на отримання інформації про відомі допитуваному факти, що мають значення для встановлення істини [1, с. 252].

Як справедливо зазначають дослідники, найпоширенішою слідчою (розшуковою) дією в кримінальних провадженнях є допит, проведення якого має процесуальні й тактичні особливості залежно від його виду [2, с. 310].

Важливим є значення допиту за умови розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом, вчинене організованою злочинною групою чи злочинною організацією, адже дозволяє виявити або встановити членів організованої злочинної діяльності, їхніх лідерів й інших співучасників, а також з'ясувати виконуваними функції та вирішувати завдання. Також надалі допит сприятиме доведенню винуватості особи (осіб), що вчинили зазначене кримінальне правопорушення.

На специфіку допиту впливає безпосередньо категорія допитуваного учасника кримінального провадження.

Наприклад, під час допиту потерпілого в разі розслідування викрадень транспортного засобу слідчий повинен з'ясувати три основні групи питань: 1) обставини незаконного заволодіння; 2) прикмети; 3) хто, на думку потерпілого, міг учинити кримінальне правопорушення [3, с. 270].

Під час допиту потерпілого слідчий має уточнити й конкретизувати первинну інформацію стосовно транспортного засобу, його зовнішніх особливостей, візуального стану, обладнання, інтер'єру салону, наявності в салоні особистих індивідуальних речей потерпілого, а також можливих наявних (зокрема незначних) пошкоджень на автомобілі. Надана потерпілим інформація може містити більш точні відомості щодо часу вчинення кримінального правопорушення й осіб, які можуть становити інтерес для досудового розслідування і які, ймовірно, могли

вчинити незаконне заволодіння транспортним засобом.

Під час допиту потерпілого варто з'ясувати, чи не помітив він будь-яких підготовчих дій імовірних зловмисників перед учиненням кримінального правопорушення. Також слід з'ясувати такі обставини:

- чи має потерпілий документи на цінні речі, що були в салоні викраденого автомобіля, ключі від викраденого транспортного засобу безпосередньо в салоні автомобіля (зокрема дублікати, їх кількість, у яких осіб знаходяться);

- коли та за яких обставин виявлено факт незаконного заволодіння транспортним засобом;

- характеристики транспортного засобу (рік випуску, колір, марка, модель, особливі ознаки автомобіля, вартість, технічний стан, оснащення сигналізацією та іншими охоронними пристроями, GPS-навігатором, наявність документів або інших цінних речей в салоні автомобіля та інше);

- чи є підозри щодо кола осіб можливих зловмисників та чи не помітив потерпілий напередодні викрадення автотранспорту підозрілих осіб або автомобілів, які здійснювали переміщення за ним під час руху в транспорті на дорозі, звідки був викрадений автомобіль;

- які саме особи керували викраденим транспортним засобом за домовленістю з потерпілим, або за нотаріально завіреною довіреністю, чи були обізнані про засоби захисту, звичне місце паркування;

- кількість палива (бензин, газ, дизельне паливо), що були наявні в баку викраденого транспортного засобу на момент незаконного заволодіння зловмисниками, останні показання спідометра;

- характеристики приміщення чи іншого місця зберігання, чи паркування транспортного засобу;

- засвідчення права власності чи іншого права на користування приміщенням, чи іншим місцем зберігання, чи паркування транспортного засобу потерпілим;

- перелік осіб, які мали доступ до приміщення, де зберігався транспортний засіб і звідки саме було здійснено незаконне заволодіння;

- факт і документи щодо оформленого страхування транспортного засобу;

- можливість потерпілого впізнати осіб, які незаконно заволоділи транспортним засобом і викраденим майном, за конкретними ознаками, прикметами, особливостями.

У разі, якщо у викраденому транспортному засобі знаходилися речі або документи, у потерпілого необхідно з'ясувати найменування речей, загальний вигляд предметів, їх призначення, колір, розмір, форму, матеріал, з якого вироблено предмети, наявність відмінних рис або видимих пошкоджень предмета. Таким чином,

варто встановити перелік даних, які дають характеристику таких осіб чи автотранспорту, а також місця, часу їх появи в будь-якому місці; ймовірність випадків придбання резервних частин або пропозиції їх придбання в інших незнайомих осіб; чи були випадки неочікуваного необґрунтованого спрацювання системи сигналізації та яких заходів було вжито; де, коли та за яких умов здійснювався ремонт й обслуговування транспортного засобу, зокрема обладнання його сигналізацією та іншими засобами захисту від незаконного заволодіння; слід з'ясувати іншу важливу для слідства інформацію.

Однак показання потерпілого можуть містити певні прогалини й неточності. Це обумовлено тим, що потерпілі перебувають у стані сильного душевного хвилювання та є емоційно нестабільними за таких обставин, унаслідок вчиненого щодо них кримінального правопорушення або гострих переживань через втрату транспортного засобу, завдані матеріальні збитки. Саме тому слідчий повинен обирати тактичні прийоми допиту потерпілих, спрямовані на нейтралізацію цих явищ. Важливого значення набуває вміння слідчого встановлювати психологічний контакт з потерпілими. Шляхи його досягнення в справах цієї категорії мають певні особливості. Зокрема, йдеться про такі заходи: попереднє вивчення особи потерпілого, спостереження за нею, створення доброзичливої атмосфери під час допиту, з'ясування причин страху, труднощів при відповідях тощо [4, с. 207].

Фактично йдеться щодо застосування тактичних прийомів психологічного впливу. Наприклад, в умовах безконфліктної ситуації доцільним є застосування таких тактичних прийомів психологічного впливу: передання інформації (надання психологічної допомоги шляхом нагадування, активізації мислення та пам'яті з метою відновлення й відтворення сприйнятих обставин); стимулювання позитивних рис особи; залучення особи до співпраці шляхом активізації її емоцій і почуттів; сприяння пригадуванню учасниками забутих обставин завдяки асоціаціям схожості, суміжності, протилежності, перефразування, роз'єднання, перегляду; відновлення асоціативних зв'язків; відтворення обставин сприйняття; зняття розподілу уваги шляхом її акцентування; активізація установок в емоційно-вольовій сфері. За умови конфліктної ситуації застосування тактичних прийомів стає ускладненим унаслідок протидії учасника, тому діяльність слідчого, прокурора, суду передусім спрямована на подолання його негативної установки. У такому разі доцільним є застосування тактичних прийомів бесіди, вільної розповіді з подальшою деталізацією показань, використання позитивних якостей учасника, створення

ефекту «незаповненості», раптовості тощо [5, с. 15].

До ключових завдань допиту свідків належать: своєчасне одержання необхідної (повної й достовірної) значущої інформації щодо того, що трапилося, та з'ясування відомостей стосовно часу, місця, а також кола осіб, причетних до незаконного заволодіння транспортним засобом. У кримінальних провадженнях розглянутої категорії всіх свідків, залежно від місця й часу вчинення кримінального правопорушення, варто умовно поділити на чотири основні групи: 1) особи, які випадково стали очевидцями викрадення транспортного засобу; 2) особи, які через виконання службових обов'язків стали свідками кримінального правопорушення; 3) особи, які стали очевидцями залишення ймовірними підозрюваними викраденого автотранспортного засобу; 4) особи, які стали свідками кримінальних правопорушень, учинених з використанням викраденого автотранспортного засобу [6, с. 109–110].

У процесі допиту свідків, які були очевидцями затримання, з'ясовують:

– коли, де, яким чином та у зв'язку з чим проводилося переслідування й затримання правопорушників, зокрема на певному транспортному засобі;

– кількість правопорушників, їхні прикмети, місцезнаходження та конкретні дії під час затримання;

– яким чином затримані пояснювали своє перебування в салоні автомобіля та виявлення в них певних речей, предметів, документів, знарядь й інструментів;

– наявність ознак сп'яніння в правопорушників, у чому виявлялися;

– чи не намагалися правопорушники позбутися певних речей, предметів під час переслідування, чи не чинили опір тощо [7, с. 34].

У кримінальних провадженнях щодо незаконного заволодіння транспортними засобами під час допиту свідків важливо встановити: кількість й особливі прикмети осіб, які вчинили кримінальне правопорушення; марку, колір й інші індивідуальні ознаки транспортного засобу; напрям, у якому зникли правопорушники з місця події; найменування, кількість, ознаки викраденого транспортного засобу тощо.

Як вважає В. В. Сєдакова, предмет посягання в структурі криміналістичної характеристики має важливе значення як джерело фактичної інформації, що має організаційне й тактичне значення для розкриття та розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом [8, с. 163].

Одним з найважливіших організаційно-підготовчих заходів слідчої (розшукової) дії є визначення предмета допиту. Слушною з цього

приводу є думка Д. А. Патрелюка, який зазначає, що предмет допиту підозрюваного повинен охоплювати відомості про: 1) транспортний засіб, його характеристики й охоронну систему; 2) час, місце стоянки й обстановку незаконного заволодіння; 3) способи й знаряддя, що були використані; 4) суб'єктивну сторону; 5) причини й умови, що сприяли протиправному діянню; 6) співучасників і підмовників; 7) зайнятість і схильності особи [9, с. 54].

Отже, допит як слідча (розшукова) дія є однією з найскладніших та потребує високої професійної майстерності слідчого. Під час її проведення слід урахувати психологічні риси учасника кримінального провадження [10, с. 47].

Варті особливої уваги індивідуальні риси учасника, зокрема психологічні, під час допиту підозрюваного в учиненні кримінального правопорушення. Допит підозрюваного в учиненні незаконного заволодіння транспортним засобом спрямований на максимальне з'ясування всіх обставин протиправної події. Однак, як було зазначено вище, підозрювані в цій категорії кримінальних правопорушень схильні до перекручування, надання завідомо неправдивих показань, з метою уникнення кримінальної відповідальності.

Наукова новизна

З огляду на проведені дослідження, можемо констатувати важливість для слідчого вміння виявляти брехню, використовувати комплекс знань і вмінь, бути обізнаним із психологічними особливостями цього процесу, адже спеціфіка професійної діяльності слідчого неодноразово підтверджує допущення неправдивих показань з боку окремих учасників кримінального провадження під час проведення досудового розслідування за фактами незаконного заволодіння транспортними засобами.

Запорукою недопущення, запобігання, припинення надання завідомо неправдивих показань учасниками кримінального провадження є вивчення матеріалів кримінального провадження, особистості допитуваного під час підготовки до проведення допиту.

На нашу думку, недотримання таких вимог негативно впливає на ефективність проведення досудового розслідування, до того ж не лише засвідчує факт відсутності в слідчого необхідних знань про ознаки брехні, а й відсутність ретельної підготовки до проведення допиту шляхом вивчення всіх деталей кримінального провадження та складання плану допиту.

Варто зауважити, що складність у виявленні завідомо неправдивих показань під час проведення допиту полягає також у тому, що в процесі допиту слідчому потрібно контролювати

занадто багато каналів надходження інформації, щоб визначити таку інформацію неправдивою. Про брехню в деяких випадках свідчать слова, паузи, тембр голосу, вираз обличчя, рухи голови, жести, поза, дихання, рум'янець чи навпаки блідість тощо.

До найбільш поширених ознак обману в голосі належать паузи, які можуть бути занадто довгими або занадто короткими; заминки перед словами, особливо якщо це відбувається під час відповіді на запитання; мовленнєві помилки.

На сучасному етапі розвитку криміналістичної тактики допиту існує значна кількість прийомів виявлення та усунення брехні, які загалом ґрунтуються на психології: послідовне пред'явлення доказів; метод «непрямого допиту»; раптова постановка запитань; уповільнений чи пришвидшений темп допиту; використання «слабких місць» допитуваного; створення перебільшеного уявлення про обізнаність слідчого тощо.

Проаналізувавши зазначене, слід наголосити на важливості знань у галузі психології для роботи слідчого та її практичну вагомість. Саме від вміння слідчого розгадати гру «суперника» залежить успіх досудового розслідування, а також сили та засоби, витрачені на його досягнення.

Висновки

Допит є вербальною слідчою (розшуковою) дією, яка має першочергове значення в процесі досудового розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом, оскільки дає змогу отримання доказової інформації, проте потребує врахування тактичних і психологічних особливостей його проведення. Полягає в застосуванні тактичних прийомів і їх комбінацій, спрямованих на встановлення психологічного контакту й подолання протидії розслідуванню кримінальних правопорушень.

REFERENCES

- [1] Hlibko, V.M. (2011). *Kryminalistyka [Criminalistics]*. V.Yu. Shepitko (Ed.). Kyiv: In Yure [in Ukrainian].
- [2] Davchenko, T. (2020). *Taktyka dopytu u kryminalnykh provadzhenniakh dovedennia do bankrutstva (st. 219 KK Ukrainy) [Interrogation tactics in criminal bankruptcy proceedings (Article 219 of the Criminal Code of Ukraine)]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo, Entrepreneurship, economy and law*, 8, 310-316. doi: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.8.51> [in Ukrainian].*
- [3] Liutyi, V.V. (2014). *Znachennia ta osoblyvosti provedennia slidchoho ohliadu za faktamy nezakonnnykh zavolodin transportnykh zasobamy, vchynenykh orhanizovanymy hrupamy [The importance and peculiarities of conducting an investigative review on the facts of illegal possession of vehicles committed by organized groups]. *Aktualni pytannia dosudovoho rozsliduvannia ta suchasni tendentsii rozvytku kryminalistyky, Current issues of pre-trial investigation and modern trends in the development of criminology: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference* (pp. 469-471). Kharkiv: KhNUVS [in Ukrainian].*
- [4] Khrystov, O.L. (2017). *Protydiia nezakonnym zavolodinniam transportnykh zasobamy: kryminalistychnyi aspekt [Combating illegal possession of vehicles: forensic aspect]*. Dnipro: Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav [in Ukrainian].
- [5] Chornous, Yu.M. (2020). *Psykhologichni osnovy realizatsii taktychnykh pryiomiv [Psychological foundations of the implementation of tactical techniques]. *Yurydychna psykholohiia, Legal psychology*, 1(26), 13-22 [in Ukrainian].*
- [6] Petrov, S.Ye. (2009). *Rozsliduvannia nezakonnoho zavolodinnia avtotransportnykh zasobamy [Investigation of illegal possession of motor vehicles]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].*
- [7] Khrystov, O.L., Khrystova, Yu.V., & Litun, O.O. (2017). *Osoblyvosti vstanovlennia osib, yaki vchyniaut nezakonnny zavolodinnia transportnykh zasobamy [Peculiarities of establishing persons who commit illegal possession of vehicles]*. Dnipro: Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav [in Ukrainian].
- [8] Siedakova, V.V. (2020). *Kryminalistychna kharakterystyka nezakonnoho zavolodinnia transportnykh zasobom [Forensic characteristics of illegal possession of a vehicle]. *Knowledge, Education, Law, Management*, 6(34), 3, 160-165. doi: <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.3.31> [in Ukrainian].*
- [9] Patreliuk, D.A. (2012). *Rozsliduvannia nezakonnnykh zavolodin transportnykh zasobamy, vchynenykh nepovnoletnimi [Investigation of illegal possession of vehicles committed by minors]*. Dnipropetrovsk: Lopatnikov S.H. [in Ukrainian].
- [10] Chornous, Yu.M., & Shykoriak, M.M. (2018). *Osoblyvosti pochatkovoho etapu rozsliduvannia zlochyniv, vchynenykh inozemtsiamy [Features of the initial stage of investigation of crimes committed by foreigners]. *Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky, Theory and practice of forensic science and criminology*, 18, 44-52. doi: <https://doi.org/10.32353/khrife.2018.05> [in Ukrainian].*

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Криміналістика : підручник / [В. М. Глібко та ін.] ; за ред. В. Ю. Шепітька. Київ : Ін Юре, 2001. 684 с.
- [2] Давченко Т. Тактика допиту у кримінальних провадженнях доведення до банкрутства (ст. 219 КК України). *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 8. С. 310–316. doi: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.8.51>.
- [3] Лютий В. В. Значення та особливості проведення слідчого огляду за фактами незаконних заволодінь транспортними засобами, вчинених організованими групами. *Актуальні питання досудового розслідування*

- та сучасні тенденції розвитку криміналістики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 5 груд. 2014 р.). Харків : ХНУВС, 2014. С. 469–471.
- [4] Христов О. Л. Протидія незаконним заволодінням транспортними засобами: криміналістичний аспект : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 148 с.
- [5] Черноус Ю. М. Психологічні основи реалізації тактичних прийомів. *Юридична психологія*. 2020. № 1 (26). С. 13–22. doi: <https://doi.org/10.33270/03202601.13>.
- [6] Петров С. Є. Розслідування незаконного заволодіння автотранспортними засобами : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2009. 243 с.
- [7] Христов О. Л., Христова Ю. В., Літун О. О. Особливості встановлення осіб, які вчиняють незаконні заволодіння транспортними засобами : навч. посіб. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 80 с.
- [8] Седакова В. В. Криміналістична характеристика незаконного заволодіння транспортним засобом. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2020. № 6 (34). Т. 3. С. 160–165. doi: <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.3.31>.
- [9] Патрелюк Д. А. Розслідування незаконних заволодінь транспортними засобами, вчинених неповнолітніми : навч. посіб. Дніпропетровськ : Лопатніков С. Г., 2012. 221 с.
- [10] Черноус Ю. М., Шикоряк М. М. Особливості початкового етапу розслідування злочинів, вчинених іноземцями. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2018. Вип. 18. С. 44–52. doi: <https://doi.org/10.32353/khrife.2018.05>.

Стаття надійшла до редколегії 01.03.2022

Chornous Yu. – Doctor of Law, Professor, Professor of the Department of Criminalistics and Forensic Medicine of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9710-4858>;

Vlasenko S. – Postgraduate Student of the Department of Criminalistics and Forensic Medicine of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6461-9425>

Peculiarities of Interrogation Tactics during the Investigation of Illegal Possession of a Vehicle

*Peculiarities of interrogation tactics during the investigation of illegal possession of a vehicle are accompanied by the need to solve a number of problematic issues, in particular, regarding the detection of all facts of illegal activity; establishing accomplices, methods, means and circumstances of committing a criminal offense. Investigative (research) actions are an important method of obtaining evidentiary information, and the first among them is interrogation. Consideration of procedural, organizational, tactical, psychological provisions determine the success of interrogation tactics. The **purpose** of the article is to form the basics of interrogation tactics of a suspect, witness, victim in the process of illegal possession of a vehicle. Achieving the set goal consists in performing the following tasks: determining the conditions of the interrogation during the investigation of illegal possession of a vehicle; highlighting the list of main issues that must be clarified during the interrogation of participants in criminal proceedings under the given conditions; disclosure of the peculiarities of the use of tactical techniques in the process of pre-trial investigation, depending on the investigative situation and other factors. **Methodology.** In the research process, both general scientific and special, namely special-legal methods were used: comparative-legal, system-structural, and the method of system analysis. **Scientific novelty.** The importance of taking into account the psychological features of the process of obtaining statements was noted, because the specifics of the investigator's professional activity repeatedly confirm the admission of false statements by individual participants in criminal proceedings during a pre-trial investigation into the facts of illegal possession of vehicles. The key to preventing, preventing, and stopping the giving of knowingly false statements by participants in criminal proceedings is to study the materials of the criminal proceedings and the identity of the interrogated person during the preparation for the interrogation. You should also use methods of detection and elimination of lies, which are based on psychology: consistent presentation of evidence; method of «indirect interrogation»; sudden questioning; slowed or accelerated pace of interrogation; use of «weak places» of the interrogated; creating an exaggerated impression of the investigator's awareness, etc. **Conclusions.** Interrogation is a verbal investigative (investigative) action, which is of primary importance in the process of pre-trial investigation, as it provides an opportunity to obtain evidentiary information, but requires taking into account the tactical and psychological features of its conduct. It consists in the application of tactical methods and their systems aimed at establishing psychological contact and overcoming opposition to the investigation of criminal offenses.*

Keywords: illegal possession; vehicle; investigation; criminal offense, criminal proceedings; interrogation; tactical reception.